

به نام خداوند بخشنده مهربان

آموزش برنامه نویسی ربات تلگرام ب زبان php

جلد اول

نویسنده: حمزه بشار

وب سایت پشتیبان: hbportal.ir

برای اطلاع از آموزش های جدید ما در کانال آموزشی ما در تلگرام [@hbportalbot](https://t.me/hbportalbot) عضو شوید.

تمامی حقوق این کتاب برای نویسنده محفوظ است و هرگونه تغییر در محتوای آن ممنوع است.

مقدمه

در این کتاب فرض شده است که شما با مفاهیم و تعاریف اولیه ساخت ربات تلگرام و سایر پیش نیاز های مربوطه از قبیل توکن ربات و روش دریافت آن از بات فادر و روش کار کردن با هاست، آشنا هستید و بنابراین از توضیح این موارد خودداری کرده ایم.

در صورت تمایل می توانید برای یاد گیری مباحث مقدماتی ساخت ربات مباحث مطرح شده در [وب سایت آموزشی](#) ما را دنبال کنید.

همچنین از وارد شدن به مباحث تخصصی زبان php اجتناب کرده ایم، در صورتی که شما به زبان php کاملاً مسلط باشید درک این کدها برای شما آسان خواهد بود و در صورتی که حتی php هم بلد نباشید می توانید بدون هیچ محدودیتی کدهای مورد نظر را استفاده کرده و ربات مورد نظر خود را بسازید.

فهرست مطالب

۴	۱. آماده سازی.....
۵	۲. ست و بهوک.....
۷	۳. متغیر های ربات های تلگرام.....
۱۰	۴. تعریف تابع sendmessage.....
۱۲	۵. ارسال پیام با تابع sendmessage.....
۱۳	۶. ارسال پیام همراه با نمایش دکمه.....
۱۵	۶-۱ پارامتر 'chat_id'.....
۱۵	۶-۲ پارامتر 'text'.....
۱۶	۶-۳ پارامتر 'parse_mode'.....
۱۹	۶-۴ پارامتر 'reply_markup'.....
۲۰	۶-۵ پارامتر 'resize_keyboard'.....
۲۰	۶-۶ تعریف دکمه ها.....
۲۳	۷. تعیین پاسخ برای دکمه ها.....
۲۳	۸. مروری بر ساختار های شرطی در php.....
۲۳	۸-۱ ساختار یک شرطی.....
۲۴	۸-۲ ساختار دو شرطی.....
۲۴	۸-۳ ساختار چند شرطی.....
۲۸	۹. کیبورد شیشه ای.....
۲۹	۹-۱ ایجاد دکمه های شیشه ای.....
۳۰	۹-۲ استفاده از 'url'.....
۳۰	۹-۳ استفاده از 'callback_data'.....
۳۰	۱۰. تعریف پاسخ برای دکمه های شیشه ای.....
۳۵	۱۱. نکته پایانی.....

۱. آماده سازی

۱. در تلگرام به ربات [BotFather](#) مراجعه کنید و یک ربات برای خود ثبت کرده و توکن آن را یادداشت کنید. آموزش دریافت توکن قبلا در [سایت ما](#) و همچنین در [کانال آموزشی ما](#) قرار داده شده است.

۲. یک هاست تهیه کنید، برای ساخت فقط یک ربات به فضای هاست چندانی نیاز ندارید ولی باید بر روی هاست خود SSL را فعال کنید. SSL یک پروتکل امنیتی خاص است که برای ساخت ربات های تلگرام لازم است بر روی سایت شما فعال باشد و برای این کار می توانید به میزبانی خود تیکت بفرستید تا با هزینه یا بدون آن برای شما آن را فعال کنند. (بستگی به میزبان شما و خدمات آن دارد) حتما قبل از خرید هاست در این مورد با میزبانی مورد نظر خود درباره ارائه یا عدم ارائه این سرویس صحبت کنید.

پس از فعالسازی SSL ب جای **http** به اول آدرس وب سایت شما کلمه **https** اضافه خواهد شد.

قبل از فعالسازی SSL:

<http://hbportal.ir/>

بعد از فعالسازی SSL:

<https://hbportal.ir/>

۳. در هاست خود و در فولدر مورد نظرتان یک فایل با فرمت php ایجاد کنید و [تگ های شروع و پایان php](#) را تعریف کنید تا بتوانید در آن کد نویسی انجام دهید.

نکته امنیتی

در تمامی فولدرهای ساخته شده در هاستتان فایلی خالی ب اسم `index.htm` یا `index.html` یا `index.php` قرار دهید تا کاربران با وارد کردن آدرس فولدر موجود به اطلاعات آن دسترسی نداشته باشند. و یا اینکه اسم فایل ساخته شده در مرحله ۳ را برابر با `index.php` قرار دهید. این کار به خاطر این است که مرورگرها با ورود به یک فولدر در حالت پیش فرض همه فایل های موجود در آن فولدر را به کاربران نمایش می دهند ولی اگر در آن فولدر فایلی ب اسم `index` و با فرمت های گفته شده وجود داشته باشد مرورگر همان فایل را باز می کند و از نمایش محتویات فولدر برای کاربران خودداری می کند.

۲. ست وبهوک

برای اینکه ربات شما در تلگرام با فایل ساخته شده شما در هاست در ارتباط باشد، پردازش های لازم در هاست صورت گیرد و نتایج در ربات شما نمایش داده شود از وبهوک استفاده می کنیم. وبهوک به عنوان یک واسطه بین هاست شما و رباتتان قرار می گیرد و پیغام های ارسال شده به ربات را به فایل مورد نظر شما در هاست می فرستد و نتیجه را به ربات شما در تلگرام بر می گرداند. برای ست کردن وبهوک کافیسیت لینک زیر را ادیت کرده و در مرورگر اینترنت خود وارد کنید.

https://api.telegram.org/bot**/setwebhook?url=https://***

ب جای علائم `**` باید توکن ربات خود و به جای علائم `***` باید آدرس و نام فایل خود را قرار دهید. به عنوان مثال اگر نشانی دامنه ای که بر روی هاست شما ست شده است `hbportal.ir` باشد و فولدر مورد نظر شما با نام `bot` در روت یا همان فولدر اصلی سایت قرار داشته باشد و نام فایل `php` شما `index.php` باشد آدرس این فایل به صورت زیر است:

`hbportal.ir/bot/index.php`

با فرض اینکه توکن ربات شما عبارت `784569:Ghk1luY48LK` باشد، نشانی ست وبهوک به شکل زیر خواهد

بود:

`https://api.telegram.org/bot784569:Ghk1luY48LK/setwebhook?url=https://hbportal.ir/bot/index.php`

اگر آدرس فایل مورد نظر و توکن رباتتان درست باشد پس از ست کردن آن در لینک بالا و وارد کردن آن در مرورگر اینترنت در صورت موفق بودن عملیات با پیغام زیر مواجه خواهید شد:

```
{"ok":true,"result":true,"description":"Webhook was set"}
```

و در صورت تکراری بودن عملیات با پیغام زیر مواجه می شوید:

```
{"ok":true,"result":true,"description":"Webhook is already set"}
```

در صورتی که عملیات ناموفق باشد با پیغام زیر مواجه خواهید شد:

```
{"ok":false,"error_code":401,"description":"Unauthorized"}
```

۳. متغیر های ربات های تلگرام

تلگرام برای هر یک از اشیاء و امکاناتی که در آن وجود دارد متغیر هایی تعریف کرده است تا کاربر بتواند بسته به نیاز خود از آنها استفاده کند.

بعضی از این متغیر ها از پیامی که کاربران در تلگرام می فرستند دریافت می شود، به عنوان مثال هر کاربر در تلگرام یک آیدی عددی ۸ یا ۹ رقمی منحصر به فرد مانند ۱۲۳۴۵۶۷۸۹ دارد که ما در اینجا از آن به چت آیدی یاد می کنیم ، ربات ها با دریافت پیام از کاربر می توانند چت آیدی او را استخراج کنند و در صورت لزوم پیامی را به او ارسال کنند و یا در موارد دیگری از این آیدی استفاده کنند.

وقتی شما در پی وی یک ربات تلگرامی، پیامی را ارسال کنید علاوه بر آیدی عددی شما، ربات به عناصر دیگری همچون نام و نام خانوادگی اکانت تلگرام شما، یوزرنیم اکانت تان، متن پیام ارسالی و مواردی دیگر دسترسی دارد که ما از همین موارد برای کد نویسی ربات خود استفاده می کنیم ولی قبل از همه باید بدانیم که تلگرام این عناصر را با چه نام و نشانی می شناسد.

تلگرام در سایت رسمی خود و در قسمت API مربوط به ربات ها برای این موارد مشخصه هایی تعریف کرده است، به عنوان مثال وقتی شما متنی را در پی وی یک ربات می فرستید این متن بر روی متغیری ب صورت زیر ذخیره می شود:

```
$update->message->text
```

ما در کد نویسی ربات خود به این نوع متغیر ها نیاز داریم و برای راحتی این متغیر ها را بر روی متغیر های php تعریف شده توسط خودمان ذخیره می کنیم تا راحت تر بتوانیم از آن ها استفاده کنیم.

به عنوان مثال متغیر متن را که تلگرام به صورت فوق تعریف کرده است ما بر روی متغیر \$text به شکل زیر ذخیره می کنیم:

```
$text = $update->message->text;
```

اکنون در ادامه کدنویسی ما از متغیر تعریف شده خود یعنی \$text برای اشاره به متن مورد نظر استفاده خواهیم کرد.

برای تعریف متغیر های تلگرام بر روی متغیر های دلخواهمان به شکل زیر عمل می کنیم:
ابتدا متغیر \$update را به شکل زیر تعریف می کنیم:

```
$update = json_decode(file_get_contents('php://input'));
```

حالا به تعریف متغیر های مورد نیاز بر حسب نیاز خود به شکل زیر می پردازیم:

متغیر متن:

```
$text = $update->message->text;
```

چت آیدی:

```
$chat_id = $update->message->chat->id;
```

یوزر آیدی:

```
$from_id = $update->message->from->id;
```

نام کاربر:

```
$first_name = $update->message->from->first_name;
```

نام خانوادگی کاربر:

```
$last_name = $update->message->from->last_name;
```


یوزرنیم کاربر:

```
$username = $update->message->from->username;
```

برای کد نویسی ربات های تلگرام تعریف دقیق متغیر ها بسیار ضروری است زیرا ما به کمک همین متغیر ها به ربات خود می فهمانیم که چه خواسته ای از او داریم.

البته طرف سمت چپ این متغیر ها اختیاری است و می توانیم از نام های دلخواه خود استفاده کنیم ولی سمت راست متغیر ها که توسط تلگرام تعریف شده است باید دقیقا به همان صورت به کار برود.

نکته مهم:

برای اینکه متغیر های بالا مقادیر تعریف شده را درست بشناسد حتما باید دستور زیر قبل از تعریف متغیر ها قرار گرفته باشد:

```
$update = json_decode(file_get_contents('php://input'));
```

نکته مهم:

تفاوت چت آیدی با یوزر آیدی:

یوزر آیدی همان آیدی منحصر به فرد کاربر است و از پیام های ارسالی توسط شخص دریافت می شود ولی چت آیدی می تواند آیدی ربات ها و کانال ها را نیز دربرگیرد.

به عنوان مثال ممکن است پیامی از یک کانال به ربات مورد نظر فوروارد شود.

نکته مهم: (اختیاری)

در ابتدای همه متغیر هایی که در بالا به کار گرفتیم عبارت `$update->message` وجود داشت. برخی برای راحتی آن را بر روی یک متغیر ذخیره می کنند و ب جای این عبارت همان متغیر را به کار می برند، به عنوان مثال با تعریف زیر تعریف متغیر های دیگر کوتاه تر می شود:

```
$message = $update->message;
```

اکنون می توانیم متغیر `$text` را به صورت زیر تعریف کنیم

```
$text = $message->text;
```

البته متغیر های زیادی برای ربات های تلگرام تعریف شده است که می توانید بر روی سایت رسمی تلگرام مشاهده کنید. ما در این آموزش تمام متغیر هایی را که برای این سطح نیاز داریم تعریف خواهیم کرد.

۴. تعریف تابع `sendMessage`

از تابع `sendMessage` برای ارسال پیام و نمایش دکمه های معمولی و دکمه های شیشه ای در ربات استفاده می کنیم، البته نام این تابع به صورت دلخواه و توسط خود شما مشخص می شود ولی هر نامی که انتخاب کنید باید در سراسر سورس ربات همان نام را به کار ببرید.

همچنین می توان به کمک این تابع متن های همراه با دکمه شیشه ای به کانال ها و افراد ارسال کرد. قصد ما در این نوشته این است که تابع `sendMessage` بتواند همه کارهای گفته شده را انجام دهد و بنابراین یک شکل جامع از آن را مطرح می کنیم و ضمناً از تشریح کامل قسمت هایی که نیاز به دانش php خاصی دارد خودداری کرده و فقط کدهای موجود را که پیش نیاز اجرای این تابع هستند در اختیار شما قرار خواهیم داد. شما بدون داشتن هیچ دانش php هم می توانید از این کدها استفاده کنید.

قبل از تعریف تابع `sendMessage` لازم است کدهای زیر را که با استفاده از `curl` از قابلیت های `php` نوشته شده است در سورس ربات خود و میان تگ های `php` قرار دهید.

این قطعه کد را به صورت پیش نیاز در تمامی سورس ربات های تلگرام می توانید ببینید و در واقع کار آن این است که درخواست های ربات شما را برای سرور های تلگرام ارسال می کند تا بتوانید پاسخ مورد نظر را دریافت کنید.

```
define('API_KEY','token');
function bot($method,$datas=[]){
$url = "https://api.telegram.org/bot".API_KEY."/". $method;
$ch = curl_init();
curl_setopt($ch,CURLOPT_URL,$url);
curl_setopt($ch,CURLOPT_RETURNTRANSFER,true);
curl_setopt($ch,CURLOPT_POSTFIELDS,$datas);
$res = curl_exec($ch);
if(curl_error($ch)){
var_dump(curl_error($ch));
}else{
return json_decode($res);
}
}
```

به جای کلمه `token` در کدهای بالا باید توکن ربات خود را قرار دهید.

اکنون تابع `sendMessage` را به شکل زیر تعریف می کنیم و سپس به نحوه استفاده از آن می پردازیم:

```
function sendMessage($chat_id, $text, $mode){
bot('sendMessage',['chat_id'=>$chat_id,'text'=>$text,'parse_mode'=>$mode]);
}
```

متغیر \$chat_id و متغیر \$text را قبلا تشریح کردیم و حتما باید قبلا درست تعریف شده باشند اما متغیر \$mode که در این تابع به کار گرفته شده است نیاز به تعریف ندارد و بعدا با مقادیری که برای قالب بندی متن ها به جای آن می نشیند آشنا خواهید شد.

در صورتی که ب زبان php مسلط نیستید درک چگونگی تعریف تابع بالا لزومی ندارد و فقط کافیهست تابع sendmessage دقیقا به همین شکل و بر اساس متغیر های تعریف شده به دست شما به کار گرفته شود تا بتوانید با آن پیام های مورد نظر خود در پاسخ به کاربران را ارسال کنید و یا دکمه های مورد نظر را برای آنها نمایش دهید.

۵. ارسال پیام با تابع sendmessage

برای ارسال پیام ابتدا باید مشخص کنیم که این پیام در پاسخ به چه چیزی میخواهد ارسال شود. به عنوان مثال فرض کنید میخواهیم اگر کاربر کلمه "درود" را در ربات ارسال کرد پیغام "درود بر شما" برای او ارسال شود.

بنابراین شرط ما دریافت کلمه "درود" است که قبلا تعریف کردیم که متن ارسالی کاربر بر روی متغیر \$text ذخیره شود بنابراین شرط خود را به صورت زیر تنظیم می کنیم:

```
if ($text=="درود") {  
}
```

و اکنون باید مشخص کنیم که با این شرط چه پیغامی ارسال شود. در صورتی که بخواهیم فقط یک متن ساده در پاسخ به کاربر ارسال کنیم می توانیم به صورت زیر از تابع sendmessage استفاده کنیم:

```
sendmessage($chat_id , "متن دلخواه") ;
```

یعنی از پیام کاربر چت آیدی او گرفته می شود و متن دلخواه شما به همان کاربر ارسال می شود.

بنابراین اکنون برای کلمه "درود" که توسط کاربر ارسال می شود و پاسخ "درود بر شما" که از طرف ربات ارسال خواهد شد می توانیم ساختار زیر را به کار ببریم:

```
if ($text=="درود") {  
    sendmessage ($chat_id , "درود بر شما");  
}
```

و به همین صورت می توانیم پیغام های مورد نظر خود را برای ربات تعریف کنیم.

۶. ارسال پیام همراه با نمایش دکمه

فرض کنید می خواهیم در پاسخ ب کاربر دکمه هایی را برای او نمایش دهیم و برای هر دکمه یک پاسخ خاص در نظر بگیریم.

برای مثال وقتی کاربر ربات را استارت می کند کلمه "/start" در ربات فرستاده می شود و ما می خواهیم بلافاصله پس از عضویت کاربر در ربات به او بگوییم **"لطفا یکی از دکمه های زیر را انتخاب کنید:"** و در زیر این پیام در پی وی ربات دکمه هایی را نمایش دهیم تا کاربر بتواند یکی از آنها را انتخاب کند و برای هر کدام از دکمه ها نیز پاسخی را طراحی کنیم.

تکلیف شرط ورود ب ربات که معلوم است، وقتی کسی برای اولین بار به ربات شما وارد می شود باید ربات را استارت کند یعنی بر روی دکمه start / که در همه ربات ها به صورت پیش فرض برای اولین ورود نمایش داده می شود کلیک کند. با زدن کاربر بر روی دکمه start / دقیقاً همین کلمه به پی وی ربات ارسال می شود. بنابراین ما شرط خود را ب صورت زیر تنظیم می کنیم:

```
if ($text == "/start") {  
}
```

و حالا باید داخل علائم {} مشخص کنیم چه متن و دکمه هایی با استارت کردن ربات، به کاربر نمایش داده شود.
ب طور کلی برای نمایش متن به همراه دکمه معمولی تابع sendmessage را ب صورت زیر ب کار میبریم:

```
bot('sendmessage',[  
  'chat_id'=>$chat_id,  
  'text'=>"  
متن مورد نظر شما  
",  
  'parse_mode'=>'HTML',  
  'reply_markup'=>json_encode([  
    'keyboard'=>[  
تعریف دکمه ها  
    ],  
    'resize_keyboard'=>true,  
  ])  
]);
```

برخی قسمت های کد های بالا را باید دقیقا به همین صورت و بر اساس آنچه که در تابع sendmessage تعریف کردیم به کار ببریم و در برخی قسمت ها مقادیری وارد می شود که مد نظر ماست.
برای روشن شدن موضوع قسمت های ضروری را توضیح می دهیم و بقیه قسمت ها را به همین صورت می توانید به کار ببرید.

۶-۱-پارامتر 'chat_id'

این پارامتر مشخص می کند ک پیام و کیبورد مورد نظر شما قرار است به چه کسی نمایش داده شود و فرد دریافت کننده دقیقا جلوی این پارامتر و پس از علائم >= مشخص می شود.

اگر فرد مورد نظر شما هرکسی باشد که از ربات استفاده می کند می توانید از همان متغیر \$chat_id که قبلا تعریف کردیم استفاده کنید تا ربات آیدی فرد را از پیام ارسالی او گرفته و پاسخ مورد نظر را به او بدهد یعنی ب صورت زیر:

```
'chat_id'=>$chat_id
```

در صورتی ک بخواهید مثلا پاسخ به ادمین ربات ارسال شود می توانید ایدی عددی ادمین را به صورت زیر به کار ببرید:

```
'chat_id'=>"123456789"
```

یا ب صورت زیر (متغیر ادمین را بیرون از این ساختار و مثلا در جایی در ابتدای سورس تعریف کنید):

```
$admin = "123456789";
```

```
'chat_id'=>$admin
```

۶-۲-پارامتر 'text'

به کمک این پارامتر متن مورد نظر خود را برای کاربر ارسال می کنیم، متن مورد نظر ما پس از این پارامتر و علائم مساوی و بزرگتر و سپس بین دو علائم کوتیشن " " یا تک کوتیشن ' ' به صورت های زیر قرار می گیرد:

```
'text'=>"
```

متن مورد نظر شما

```
"
```

یا

```
'text'=>'
```

متن مورد نظر شما

```
'
```

۶-۳-پارامتر 'parse_mode'

این پارامتر برای قالب بندی متنی که با پارامتر 'text' ارسال شده است به کار می رود، به عنوان مثال اگر بخواهم متن ارسالی ما به صورت *ایتالیک* یا **بولد** نمایش داده شود به کمک این پارامتر می توانیم فرمت مورد نظر را اعمال کنیم.

پارامتر 'parse_mode' فقط می تواند دو مقدار HTML و Markdown را داشته باشد یعنی ب صورت:

```
'parse_mode'=>'HTML'
```

یا

```
'parse_mode'=>'Markdown'
```

پس از مقدار دهی این پارامتر می توانیم متن ارسالی خود را با استفاده از تگ هایی که تلگرام مشخص کرده است قالب بندی کنیم.

اگر از مقدار HTML برای این پارامتر استفاده کنیم قالب بندی متن به صورت زیر امکان پذیر خواهد بود:

بولد کردن متن (ذخیم کردن):

```
<b>متن دلخواه</b>
```

یا

```
<strong>متن دلخواه</strong>
```

ایتالیک کردن متن:

```
<i>متن دلخواه</i>
```

یا

```
<em>متن دلخواه</em>
```

متن لینک شده ب یک آدرس خاص:

```
<a href="http://www.hbportal.ir/">متن دلخواه</a>
```

به جای hbportal.ir لینک مورد نظر خود را ب کار ببرید.

متن لینک شده به پی وی کاربر:

```
<a href="tg://user?id=۱۲۳۴۵۶۷۸۹">متن دلخواه</a>
```

ب جای عدد ۱۲۳۴۵۶۷۸۹ باید ایدی عددی کاربر مورد نظر را وارد کنیم.

نکته مهم:

در صورتی که متن مورد نظر ما قالب بندی شده باشد باید به جای علائم " " آن را بین علائم ' ' به کار ببریم.

ب عنوان مثال:

'text'=>'

وب سایت ما

'

اگر از مقدار Markdown برای پارامتر 'parse_mode' استفاده کنیم برای قالب بندی متن به شیوه زیر عمل می کنیم:

متن بولد:

متن دلخواه

متن ایتالیک:

متن دلخواه

متن لینک شده به آدرس دلخواه:

(http://www.hbportal.ir/)[متن دلخواه]

متن لینک شده به پی وی کاربر:

(tg://user?id=123456789)[متن دلخواه]

۶-۴-پارامتر 'reply_markup'

این همان پارامتری است که به ما امکان تعریف انواع کیبورد را می دهد، این پارامتر در داخل خودش سه پارامتر دیگر را می پذیرد، پارامتر keyboard برای تعریف صفحه کلید های معمولی به صورت زیر:

```
'reply_markup'=>json_encode([  
'keyboard'=>[  
تعریف دکمه های معمولی  
]  
])
```

پارامتر inline_keyboard برای تعریف کیبورد های شیشه ای به صورت زیر:

```
'reply_markup'=>json_encode([  
'inline_keyboard'=>[  
تعریف دکمه های شیشه ای  
]  
])
```

نکته مهم:

به تعداد و محل قرار گرفتن علائم [] و () حتما دقت کنید.

و پارامتر 'resize_keyboard' که در ادامه تعریف می کنیم.

ما ابتدا پارامتر 'resize_keyboard' را توضیح خواهیم داد و سپس برمیگردیم و چگونگی تعریف دکمه ها را بررسی خواهیم کرد.

۶-۵-پارامتر 'resize_keyboard'

این پارامتر دو مقدار true و false را ب صورت زیر می پذیرد:

```
'resize_keyboard'=>true
```

یا

```
'resize_keyboard'=>false
```

همچنین می توانیم این پارامتر را به کار ببریم، ولی به کار نبردن آن و قرار دادن مقدار false برای آن را توصیه نمیکنیم.

وقتی این پارامتر مقدار true داشته باشد کیبورد شما به شکل منسجم تر و با اندازه هایی متعادل نسبت به متن دکمه ها نمایش داده می شود ولی با مقدار false و همچنین حذف کلی پارامتر، کیبورد شما به صورت نسبتا بزرگ و زننده نمایش داده می شود.

۶-۶-تعریف دکمه ها

ما پارامتر reply_markup را برای تعریف دکمه ها به کار بردیم و با استفاده از پارامتر keyboard مشخص کردیم که هدف ما ساخت دکمه معمولی است و نه دکمه شیشه ای:

```
'reply_markup'=>json_encode([  
'keyboard'=> [  
تعریف دکمه ها  
]  
])
```

اکنون دکمه های مورد نظر خود را پس از پارامتر keyboard و بین علائم [] و طبق الگو های زیر تعریف میکنیم:

۱. برای هر سطر با هر تعداد دکمه دو علامت [] قرار می دهیم

۲. در انتهای هر سطر بجز سطر آخر علامت کاما " , " قرار مدهیم یعنی ب صورت [] ,

۳. برای تعریف هر دکمه از الگوی زیر استفاده می کنیم:

```
[ 'نام دکمه'=>"text"]
```

۴. دکمه های موجود در هر سطر را با کاما از هم جدا می کنیم

به عنوان مثال فرض کنید میخواهیم چهار دکمه با نام های "دکمه ۱" و "دکمه ۲" و "دکمه ۳" و "دکمه ۴" تعریف کنیم به طوری که در هر سطر دو دکمه قرار داشته باشد، طبق الگوی زیر عمل خواهیم کرد:

```
[ 'دکمه شماره ۱'=>"text" ], [ 'دکمه شماره ۲'=>"text" ],  
[ 'دکمه شماره ۳'=>"text" ], [ 'دکمه شماره ۴'=>"text" ]
```

یعنی ساختار کلی دکمه های ما به صورت زیر خواهد بود:

```
'reply_markup'=>json_encode([  
'keyboard'=> [  
[ 'دکمه شماره ۱'=>"text" ], [ 'دکمه شماره ۲'=>"text" ],  
[ 'دکمه شماره ۳'=>"text" ], [ 'دکمه شماره ۴'=>"text" ]  
]  
)
```

حالا با اطلاعاتی که تا اینجا کسب کردیم برگردیم و ربات خود را تکمیل کنیم.

قرار بود با ارسال کلمه `/start` در ربات، یک متن و تعدادی دکمه برای انتخاب به کاربر نمایش داده شود، در این مثال ما از قالب بندی خاصی برای متن خود استفاده نمی کنیم و یک متن ساده به همراه کیبورد نمایش خواهیم داد، تست سایر قالب بندی ها را به شما واگذار می کنیم.

```
if ($text == "/start") {  
    bot('sendmessage',[  
        'chat_id'=>$chat_id,  
        'text'=>"  
        لطفا یکی از دکمه های زیر را انتخاب کنید:  
        "  
        'parse_mode'=>'HTML',  
        'reply_markup'=>json_encode([  
            'keyboard'=>[  
                [['text' =>"دکمه شماره ۱"],['text'=>"دکمه شماره ۲"]],  
                [['text'=>"دکمه شماره ۳"],['text'=>"دکمه شماره ۴"]]  
            ],  
            'resize_keyboard'=>true,  
        ])  
    ]);  
}
```

و حالا یک موضوع مهم، اگر کاربر روی یکی از این دکمه ها کلیک کند چه اتفاقی می افتد؟ هیچ!!

با کلیک کاربر بر روی هر کدام از دکمه های تعریف شده فقط متن آن دکمه در پی وی ربات ارسال می شود و ربات هیچ پاسخی به آن نخواهد داد زیرا ما پاسخی برای این دکمه ها تعریف نکرده ایم.

۷. تعیین پاسخ برای دکمه ها

با کلیک بر روی هر دکمه نام آن دکمه در پی وی ربات ارسال می شود پس کافیه از متغیر متن که قبلا تعریف کرده بودیم برای تعریف پاسخ برای هر دکمه استفاده کنیم.

به عنوان مثال:

```
if ($text == "دکمه شماره ۱")
{
    sendmessage ($chat_id , "پاسخ شماره ۱");
}
```

البته در پاسخ به هر دکمه هم می توانیم متن و دکمه های دیگری به روش مشابه ارسال کنیم.

۸. مروری بر ساختار های شرطی در php

برای اینکه بتوانیم برای دکمه های مورد نظر خود پاسخ های مناسب پیاده سازی کنیم لازم است ابتدا کمی با ساختار های شرطی آشنا باشیم.

معمولا در ساخت ربات های تلگرام از ساختار `if` استفاده می شود و ما همین ساختار را در ۳ حالت متفاوت توضیح می دهیم.

۸-۱- ساختار یک شرطی

در این حالت ما فقط یک شرط داریم که در صورت برقرار بودن آن شرط، کاری انجام خواهد شد، فرم کلی این حالت به صورت زیر است:

```
if (شرط)
{
    دستورات مورد نظر
}
```

۸-۲- ساختار دو شرطی

در این حالت اگر شرط برقرار بود مجموعه ای از دستورات را انجام خواهیم داد و اگر شرط برقرار نبود مجموعه دیگری از دستورات انجام خواهد شد، این ساختار به صورت زیر به کار می رود:

```
if (شرط)
{
    دستورات مورد نظر
}
else {
    دستورات دیگر
}
```

۸-۳- ساختار چند شرطی

در این حالت چندین شرط متفاوت داریم که با رخ دادن هر کدام کار خاصی انجام خواهد شد، فرم کلی این حالت به شکل زیر است:


```
if (شرط اول)
{
    مجموعه دستورات اول
}
elseif (شرط دوم)
{
    مجموعه دستورات دوم
}

...

elseif (شرط آخر)
{
    مجموعه دستورات آخر
}

else {
    مجموعه دستوراتی که در صورت رخ ندادن هیچ کدام از شرط های مورد نظر اجرا خواهد شد
}
```

البته شرط else در ساختار اخیر اختیاری است.

اکنون می‌توانیم ساختار متن استارت و چهار دکمه نوشته شده در مثال‌های قبلی را به صورت زیر بنویسیم:

```
if ($text == "/start") {  
}  
elseif ($text == "دکمه ۱") {  
}  
elseif ($text == "دکمه ۲") {  
}  
elseif ($text == "دکمه ۳") {  
}  
elseif ($text == "دکمه ۴") {  
}  
else {  
}
```

و در هر قسمت در بین علائم {} می‌توانیم پاسخ مورد نظر را به کار ببریم، در قسمت else هم می‌توانیم به کاربر اعلام کنیم که دستور مورد نظر یافت نشد:

```
sendmessage ($chat_id , "دستور مورد نظر یافت نشد!");
```

اکنون با فرستادن هر متنی بجز دکمه‌های تعریف شده، کاربر با همین پیغام روبرو خواهد شد.

نکته مهم:

در صورتی که برای یک دکمه پاسخی دلخواه تعریف کنید ولی در پاسخ شما دکمه ای تعریف نشده باشد در پی وی ربات همان دکمه های قبلی نمایش داده خواهد شد و فقط در صورتی دکمه ها محمو می شود که مجموعه ای از دکمه های جدید در پاسخی دیگر جایگزین آن شود.

نکته مهم: (اختیاری)

در صورتی که در پاسخ به یک دکمه، دکمه های جدیدی تعریف کردید حتما یک دکمه برای برگشت به حالت قبل هم قرار دهید، دکمه بازگشت را می توانید در کنار شرطی که دکمه های قبل را نمایش می داد قرار دهید، مثلا در مثال های قبل با زدن متن `/start` مجموعه ای از دکمه ها در ربات ظاهر می شد اکنون فرض کنید با زدن یکی از دکمه ها در ربات کیبورد دیگری به کاربر نمایش داده شود و شما در کیبورد جدید دکمه ای را با متن "بازگشت" قرار داده اید، می توانید این متن را در کنار متن `/start` به صورت زیر قرار دهید تا با زدن آن ب حالت اول برگردید:

```
if ($text == "/start" or $text == "بازگشت") {  
}
```

حالا با زدن دکمه بازگشت دقیقا همان کاری انجام می شود که با زدن `/start` در ربات انجام می شد که البته می توانید برای هر کدام از ساختار شرطی جداگانه ای نیز استفاده کنید.
به طریق مشابه می توانید برای کیبورد های تو در تو عمل کنید.

۹. کیبورد شیشه ای

ساختار کلی ایجاد دکمه های شیشه ای مانند ساختار همان دکمه های معمولی است با این تفاوت که در اینجا به جای پارامتر keyboard از inline_keyboard استفاده می کنیم، البته نحوه تعریف دکمه ها و پاسخ به آنها نیز کمی متفاوت است.

```
bot('sendmessage',[
    'chat_id'=>$chat_id,
    'text'=>"
    متن دلخواه شما
",
    'parse_mode'=>'html',
    'reply_markup'=>json_encode([
    'inline_keyboard'=>
    [
    تعریف دکمه های شیشه ای
    ]
    ])
]);
```

بجز تعریف دکمه های شیشه ای و پارامتر inline-keybord پارامتر هایی که در این بخش آمده است دقیقا همان هایی است که در بخش دکمه های معمولی آمده بود بنابراین در این بخش درباره آنها توضیحی نمی دهیم و به تعریف دکمه های شیشه ای خواهیم پرداخت.

برای تعریف یک دکمه معمولی به شکل زیر عمل می کردیم:

```
[ 'text'=>"نام دکمه" ]
```

وقتی بر روی یک دکمه معمولی کلیک کنیم نام آن دکمه به عنوان یک متن در پی وی ربات ارسال می شود و ما پاسخی مانند زیر تعریف می کنیم:

```
if ($text == "نام دکمه"){  
}
```

که قبلاً متغیر \$text را بر اساس مشخصه های تلگرام برای دریافت متن تعریف کرده ایم. اما با کلیک بر روی یک دکمه شیشه ای هیچ متنی به پی وی ربات ارسال نخواهد شد و بنابراین نحوه تعریف دکمه شیشه ای و پاسخ ربات به آن کمی متفاوت خواهد بود.

برای تعریف دکمه های شیشه ای ما دو روش زیر را معرفی می کنیم:

```
[ 'text'=>"نام دکمه", 'url'=>"آدرس مورد نظر" ]
```

یا

```
[ 'text'=>"نام دکمه", 'callback_data'=>"value" ]
```

در روش اول با کلیک بر روی دکمه شیشه ای، کاربر به یک آدرس خاص مثلا کانال یا وب سایت شما منتقل خواهد شد و در روش دوم شما با استفاده از ساختار های شرطی تعیین می کنید که چه دستوراتی انجام شود و یا چه پیغام هایی برای کاربر ارسال شود.

۹-۲- استفاده از 'url'

در این روش برای ارجاع کاربر به آدرس مورد نظر خود کافیت آدرس آن را در محل مشخص شده قرار دهید، این آدرس می تواند آدرس یک کانال تلگرام، آدرس وب سایت شما و یا هر آدرس اینترنتی دیگری به شکل زیر باشد:

```
[ 'text'=>"کانال ما", 'url'=>"https://t.me/hbportalbot" ]
```

۹-۳- استفاده از 'callback_data'

در این روش ب جای کلمه value در ساختار "value"=>'callback_data' از یک مقدار دلخواه استفاده می کنیم و سپس در زمان تعریف پاسخ برای این دکمه از همان مقدار استفاده خواهیم کرد. به عنوان مثال:

```
[ 'text'=>"نام دکمه", 'callback_data'=>"hb1" ]
```

۱۰. تعریف پاسخ برای دکمه های شیشه ای

اگر از 'url' برای تعریف دکمه استفاده کرده باشیم کاربر با کلیک بر روی دکمه به آدرس مورد نظر ما منتقل می شود، ولی چنانچه از 'callback_data' استفاده کنیم باید با یک ساختار شرطی به دکمه پاسخ بدهیم.

به عنوان مثال برای دکمه زیر:

```
['text'=>"نام دکمه", 'callback_data'=>"hb1"]
```

پاسخ زیر را تعریف می کنیم:

```
if ($data == "hb1")  
{  
}
```

پاسخ می تواند یک پیغام با استفاده از تابع `sendMessage` و یا هر پاسخ دیگری باشد ولی متغیر `$data` از کجا آمد؟

برای اینکه متغیر `$data` همانند متغیر `$text` در بخش دکمه های معمولی، بتواند مقادیر مربوط به پارامتر `'callback_data'` را در خود ذخیره کند باید طبق مشخصه های تعریف شده توسط تلگرام به صورت زیر آن را تعریف کرده و در ابتدای سورس ربات ب بخش تعریف متغیر ها آن را اضافه کنیم:

```
$data = $update->callback_query->data;
```

حالا دیگر مشکلی وجود ندارد و می توانید به صورت مشابه دکمه های دلخواه را تعریف کنید و برای هر کدام با استفاده از متغیر `$data` پاسخی مناسب اعمال کنید.

روش ایجاد چند دکمه شیشه ای در کنار هم، مانند همان روش ایجاد دکمه های معمولی است.

به عنوان مثال:

```
'inline_keyboard'=>[
  [['text'=>"دکمه ۲", 'callback_data'=>"hb2" ]],
  [['text'=>"دکمه ۱", 'callback_data'=>"hb1" ]],
  [['text' =>"دکمه ۴", 'callback_data'=>"hb4" ]],
  [['text' => "دکمه ۳", 'callback_data'=>"hb3" ]]]
]
```

در این مثال شماره گذاری دکمه ها در هر سطر از سمت راست به چپ در نظر گرفته شده و ضمناً شروع و پایان هر سطر را با علائم [] با رنگ قرمز مشخص کرده ایم تا ابتدا و انتهای هر سطر مشخص باشد. به علت کمبود جا دکمه های مربوط به هر سطر را در دو ردیف قرار دادیم ولی این تاثیری بر ترتیب نمایش دکمه ها در ربات ندارد.

در صورت تمایل برای هر دکمه دلخواه ب جای 'callback_data' می توانیم از 'url' استفاده کنیم.

برای ایجاد پاسخ برای ساختار فوق هم مانند ساختار های بخش دکمه های معمولی ولی با متغیر \$data و به صورت زیر عمل می کنیم:

```
if ($data == "hb1")
{
}
elseif ($data == "hb2")
{
}
```



```

}
elseif ($data == "hb3")
{
}
elseif ($data == "hb4")
{
}

```

اما در بخش دکمه های شیشه ای به قسمت else برای مواقعی ک پیامی بجز دکمه ها ارسال شود نیازی نداریم چون دکمه ای بجز دکمه های تعریفی ما وجود ندارد که کاربر روی آن کلیک کند! و اگر منظور ما متن ارسالی در ربات باشد هیچ ربطی به متغیر \$data ندارد و در همان بخش های مربوط به متغیر \$text می توانیم آن را تعریف کنیم.

نکته مهم:

اگر دکمه شیشه ای ما فقط جنبه نمایشی داشته باشد و فقط بخواهیم با آن اطلاعاتی را به کاربر نمایش دهیم و پاسخ خاصی برای آن در نظر نداشته باشیم می توانیم از مقدار none ب صورت زیر استفاده کنیم:

```
[ 'text'=>"نام دکمه", 'callback_data'=>"none" ]
```

ب عنوان مثال:

فرض کنید یک دکمه معمولی داریم که نام آن "قیمت ها" است و می خواهیم با زدن این دکمه قیمت چند کالای متفاوت را به صورت دکمه شیشه ای برای کاربر نمایش دهیم.

```

if ($text == "قیمت ها")
{
bot('sendmessage',[
'chat_id'=>$chat_id,

```

```

'text'=>"
قیمت ها بر حسب تومان است.

",
'parse_mode'=>'html',
'reply_markup'=>json_encode([
'inline_keyboard'=>
[
[['text'=>" کالای ۱", 'callback_data'=>"none" ]],
[['text' => " قیمت ۱", 'callback_data'=>"none"]],
[['text' =>" کالای ۲", 'callback_data'=>"none"],
[['text' =>" قیمت ۲", 'callback_data'=>"none"]],
[['text' =>" کالای ۳", 'callback_data'=>"none" ],
[['text' => " قیمت ۳", 'callback_data'=>"none" ]]
]
])
]);
}

```

ضمن تشکر از همه دوستان بابت مطالعه این کتاب، در تهیه این کتاب از مطالعه سورس های ربات تلگرامی و مفاهیمی که از برخی دوستان در سطح تلگرام یاد گرفتم و تجربه هایی که در کار با ربات ها داشتم استفاده شد و در قسمت قالب بندی نوشته ها نیز از محتوای وب سایت ویرگول کمک گرفته شد.

التماس دعا

ارتباط با نویسنده

✓ ایمیل: hamzesharar@yahoo.com

لطفا فقط در زمینه سفارش محصولات و انتقادات و پیشنهادات خود با این ایمیل تماس بگیرید.
پشتیبانی این کتاب فقط در وب سایت انجمن کامپیوتر و به نشانی hbportal.ir انجام خواهد شد و پس از عضویت می توانید هر سوالی که در چارچوب محتوای کتاب دارید را مطرح کنید.
لینک پشتیبانی کتاب: <http://hbportal.ir/thread-212.html>

سایر محصولات و خدمات ما

✓ وب سایت انجمن کامپیوتر

این وب سایت ب نشانی hbportal.ir در زمینه کامپیوتر و موبایل هم اکنون فعال است و پاسخگوی مباحث علمی دوستان در این زمینه خواهد بود.
تمامی کاربران ضمن ثبت نام در وب سایت می توانند در این وب سایت به فعالیت بپردازند.

✓ کانال آموزش ربات تلگرام

این کانال در زمینه آموزش نصب و راه اندازی ربات های تلگرام و در سطح تلگرام به آدرس <https://t.me/hbportalbot> فعالیت می کند.
همچنین تمامی ربات های ساخته شده ب دست ما از قبیل [ربات فروشگاه شماره مجازی](#) و [ربات ساز HB](#) در این کانال معرفی شده است.

با سپاس از همراهی شما

مهندس حمزه بشار